

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštini predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22.
Ljubljana VII, Zadrzni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 52.

Sreda 25. junija 1930.

Leto V.

Zmotna politika.

Nezdrave politične razmere na Špan-
skem, Madžarskem in v Italiji.

Španski kralj Alfonz je šel v Pa-
riz in je povabil starega politika, da
vzame kot politik vladno krmilo v
roke. K sodelovanju so bili povab-
ljeni tudi drugi politiki, ker je v ne-
političnih razmerah vzvelo klikar-
stvo in s tem nesposobna odiozna
politika, ki je ustvarjala večje in
večje nezadovoljstvo med narodom.

Poljska sama je danes v najhujši
zagati. Izolacija aktivnih politikov in
sejma ter opiranje na fevdalno polj-
sko plemstvo, ki izrablja ogromno
večino naroda kot klika v svoje go-
spodarske in osebne namene, ustvar-
ja enako nezadovoljnost in povzroča
politične ekstreme, ki jih je težko
spraviti k pozitivnemu delu.

Isto velja že danes za Madžarsko
in po isti poti pojde tudi Italija v kri-
zo. V vseh teh oblikah režimovanja
se jemlje možnost zdravega razvoja,
ker javno mnenje nima prilike ude-
stevovanja. Odprto pot pa imajo ožji
krogi, osebni vplivi, ki niso nikomur
odgovorni in ki kaj radi zabredejo v
osebno spekulativne ali neobzirne
konjunktore. — Življenje je pa skup-
na zadeva, torej svojina javnosti. To
uči zgodovina.

Jugoslavija bo demo- krična država.

Izjava jugoslovanskega poslanika na
Dunaju.

Na Dunaju je nastopil nov jugo-
slovski poslanik dr. B. G. Angje-
linović. »Neue Freie Presse« je ob-
javila kratek razgovor s poslanikom,
v katerem pravi poslanik med dru-
gim:

»Po svojem bistvu smo demokra-
tično ljudstvo, in čim bo program z
dne 6. januarja 1929 izvršen, potem
bo slonel Jugoslavija na novih var-
nih temeljih in se bo naša dežela
smela prištevati med najboljše de-
mokratijske Evrope in se med njimi
uveljavljala.«

Tako pravi poslanik jugoslovan-
ske kraljevske vlade.

Hud udarec avstrij- skemu fašizmu.

Major Pabst v Benetkah.

Iz Avstrije izgnani organizator
Heimwehra, major Pabst, je bežal z
letalom v Benetke ter se naselil tam
v vili svoje žene. Izgon Pabsta je
posledica in uspeh socialno-demo-
krične politike. Stranka bo po
sklenjenih kompromisih, ki so bili
potrebni, da ne nastopi meščanska
vojna, delala sedaj zopet ofenzivno.
Heimwehri se pa jeze na notranjega
ministra Schumija, ki so ga vrgli iz
svojih vrst. Pabst je vložil proti iz-
gonu priziv, ki pa ne bo zalegel, ker
Pabst še ni avstrijski državljani.

Fašistični generali prosijo milosti za
Pabsta.

Rauter in Starhemberg, vodite-
lja Heimwehra, sta bila te dni pri
kanclerju dr. Schobru z intervenci-
jo, naj vlada prekliče izgon Pabsta.
Opazilo se je, da dr. Steidle v tej
deputaciji ni bil navzoč. Obstoji
možnost, da bo vlada dovolila Pab-
stu kratek povratek na Tirolsko, da
uredi zasebne zadeve, o preklicu iz-
gona odloka pa ne more biti go-
vora, ker ga zahtevajo važni zuna-
njepolitični momenti.

Boj za delovni čas v rudnikih.

K razpravam na 14. mednarodni konferenci dela. — Zahtevajo skrajšanje delovnega
časa od 8 na 7 ur, enotne mezde in mednarodni premogovni kartel.

Zeneva, 15. jun. 1930.

Po dolgih pripravah smo pričeli pre-
tekli teden na mednarodni konferenci dela
z razpravami v posameznih komisijah.

Tretja komisija razpravlja o delovnem
času v rudnikih. Ta komisija šteje 48 čla-
nov. Od njih pripada po ena tretjina skup-
nini delojemalcev, delodajalcev in zastop-
nikov zainteresiranih vlad.

Komisiji predseduje bivši nemški mi-
nister za socialno politiko Dr. Brauns.

Poslodavsko delegacijo vodi tajnik
Zveze angleških rudarskih podjetij W. A.
See.

Od delojemalske strani so v komisiji
vsi voditelji večjih rudarskih strokovnih
organizacij. Angleške rudarje zastopa taj-
nik angleške rudarske federacije A. J.
Cook, nemške predsednik rudarske unije
A. Schmidt in tajnika Dr. Berger in Rott-
häuser, francoske tajnik Vigni, poljske
poslanec Dr. J. Stanczyk, belgijske predse-
dnik rudarske unije Dejardın in Bougenhou,
češke Pohl in Lanc.

Zastopnikov manjših držav ne bomo
posebej naštevali. Vsi ti imajo v demo-
krični Zenevi sicer ravno tako po en
glas, kakor recimo zastopniki najjačjih in
najjačje zainteresiranih držav Velike Bri-
tanije in Anglije. Vkljub vsej formalni de-
mokratičnosti, pa se glasovi seveda tudi tu
tehtajo. Zato je bila posvečena pri gene-
ralni debati o načrtu konvencije, ki smo jo
pretekli teden zaključili, pažnja pred-
vsem stališču, ki ga bodo zavzeli zastop-
niki najjačjih interesentov.

Poslodavski delegati nastopajo, kot je
bilo pričakovati, vsi proti konvenciji. Po-
leg stvarnih razlogov navajajo v svrhu
utemeljitve svojega odklonilnega stališča
tudi formalne razloge: Pravijo, da so bile
predpriprave, v kolikor se tičejo izveneu-
ropejskih držav, pomanjkljive. Upirajo se,
da bi se sklepalo o načrtu konvencije že
to pot končno javno, češ da se mora
razpravljati po pravilniku o vsaki konven-
ciji na dveh zaporednih plenarnih konfe-
renciah, dočim je proučila v tem slučaju
načrt posebna v ta namen sklicana komi-
sija.

Jasno je, da so to le zavlačevalni po-
izkusi brez vsake stvarne upravičenosti.
Statistično gradivo je predloženo konfe-
renci tudi za izvenevropske države. Teh-
nična komisija, ki je proučevala načrt v
januarju tega leta, je izvršila svoje delo
gotovo z isto natančnostjo, kakor bi ga
plenarna konferenca.

Delavska delegacija se zavzema v smi-
slu sklepov rudarskega kongresa v Krako-
vu z vso silo za izboljšanje predloženega
osnutka. Že sedaj pa se vidi, da bo v tem
težko uspela popolnoma.

Odključevanje je popolnoma pri vladi-
nih delegatih. Izgleda, da bo velika veči-
na teh delegatov za konvencijo. Vladni za-
stopniki vseh večjih držav so se izrekli v
načelu za njo. Vsa pa izraža pri tem go-
tovo pomisleke. Zato je veliko vprašanje,
ali bo izšla konvencija iz odseka v obliki,
ki bo za delavstvo vsaj tako ugodna, ka-
kor je komisiji predložen osnutek kon-
vencije.

Da obrazložimo, zakaj se zavzemamo
rudarske organizacije za mednarodno ure-
ditev delovnega časa v rudnikih, bomo
povedali na kratko, kako so delavski zastop-
niki to svojo zahtevo v generalni debati
utemeljevali.

Prvi razlog za to je ta, da se naša se-
danja mednarodna delavska zakonodaja o
delovnem času na posebne rudarske raz-
mere ne ozira. Ona je v pogledu načina,
kako naj se delovni čas v rudnikih določi,
docela pomanjkljiva in ne jamči za to, da
bi bil delovni čas v rudnikih enoten, tudi
če bi se povsod izvedla.

A v rudnikih je treba ne samo eno-
nega, temveč z ozirom na težje delo v rud-
nikih, pa tudi z ozirom na rastočo nadpro-
dukcijo premoga, krajšega delovnega časa,
kot v ostalih delovnih strokah. To je
drugi razlog, zakaj delavstvo to konven-
cijo zahteva.

Konvencija naj bi zagotovila v rudni-
kih vseh dežel v resnici enak delovni čas,
poleg tega pa naj bi delovni čas skrajša-
la. Kar se prvega tiče, moramo imeti pred
očmi, da začne v ostalih obratih delavec,
ko vstopi v tovarno, navadno takoj tudi z
efektivnim delom. V rudniku pa je to dru-
gače. Že ko stopi rudar v čakalnico, se je
stavil na razpolago podjetju. Vendar se
mora šele prepeljati v jamo, od tu pa pre-
hoditi krajišo ali daljšo podzemeljsko pot,
predno pride na mesto. Kaj je v rudniku
delovni čas? Ali čas, ki ga prebije rudar
v podjetju, ali čas, ki ga prebije v jamo,
ali čas, ki ga prebije na delovnem mestu?

Ako določimo, da sme znašati delovni
čas, ki ga sme prebiti rudar v jami, 8 ur

— tako je urejeno to v načelu v vseh
evropskih državah. — smo s tem za glav-
ne rudarske revirje določili, da sme biti
rudar povprečno na delovnem mestu pri
efektivnem delu okrog 6 ur 15 minut. Pra-
vimo povprečno, ker je delovni čas na me-
stu pri 8 urnem bivanju v jami, daljši na
mestih, ki so blizu vhoda in izhoda in kraj-
ši na mestih, ki so dalje od vhoda in iz-
hoda.

Četudi je osvojeno v načelu za vse
evropske države, da se šteje bivanje v jami
kot delovni čas, obstojajo v načinu, kako
se določa za posamezne rudarje in rudar-
ske skupine čas bivanja v jami, med po-
sameznimi državami velike razlike.

Delavstvo se zavzema za ta način do-
ločanja časa bivanja v jami, kakor je uve-
den v Srednji Evropi in tudi pri nas. Po
tem načinu se računa v delovni čas ene
skupine ves čas, ko se skupina v jamo
prevaža in ko se iz nje zopet izvaja. Za
posamezne rudarje pa je zasiguran pri pre-
vozu v jami in iz nje isti zapovrstni red.

Osnutek te konvencije to spreminja.
On šteje v delovni čas v načelu le pre-
voz v jamo, ne pa tudi prevoza iz nje.

Zato je delovni čas 7¼ ure, računano
po konvenciji, za naše rudnike enak 8 urne-
mu delovnemu času, računanim po sred-
nje-evropski metodi.

Ako se to ne bi spremenilo in bi osta-
lo tozadevno pri dosedanjem besedilu kon-
vencije, je delovni čas 7¼ ure tista meja,
preko katere bi jugoslovanska delegacija
ne mogla iti, ne da bi pristala na podaljš-
vanje sedaj veljavnega delovnega časa v
naših rudnikih. Za druge rudnike pa se
postavlja ta meja ponekod še nižje. Delav-
ska delegacija pa se ne zavzema le za
uvečbo enotnega delovnega časa, temveč
tudi za njegovo skrajšanje. Ona zahteva
skrajšanje delovnega časa od 8 na 7 ur.

Kakor bi se zdela ta zahteva komu na
prvi pogled morda pretirana, če si pregle-
da obsežno gradivo, ki ga je zbral Med-
narodni urad dela, mora priznati, da ta
zahteva ni podkrepljena le s socialnimi,
temveč predvsem z jakimi gospodarskimi
razlogi. Dejstvo je, da producirajo evrop-
ski rudniki več premoga, kakor ga morejo
prodati. Posamezne dežele si na tržiščih
radi tega ostro konkurirajo. V divji borbi
za odjemalce, se časi kopičenja in padanja
narolič naglo menjavajo. Zdjaj se delavci
naglo najemajo, zdjaj se v masah odu-
ščajo in večajo že itak milijonske množice
brezposelnih delavcev industrijskih držav
evropskega zapada.

Delavstvo se zavzema v teh razme-
rah za neke vrste mednarodni premogovni
kartel velikih evropskih držav, ki bi raz-
delil med države članice produkcijo in trge.
S tozadevnimi predlogi delavskih organi-
zacij se je bavil že gospodarski odsek dru-
štva narodov. Ker pa računa delavstvo s
tem, da je do izvedbe te velike ideje še
daleč, se zavzema v drugi vrsti za to, da
bi se zaščitilo delavstvo z enotnimi med-
narodnimi pogodbami o delovnem času in
o minimalnih mezdah pred tem, da bi po-
tisnila prevelika ponudba in z njo zvezana
ostra konkurenca življenjski standard de-
lavstva daleč pod sedanji nivo. To izvesti
je poklican Mednarodni urad dela. To so
razlogi, radi katerih se je predložila kon-
ferenci konvencija, o kateri govorimo. De-
lovni čas naj se določi nižje kot sedaj, ker
napredujoča racionalizacija rudnikov to
dovoljuje.

Podjetniki in delegati vlad odklanjajo
zahteve rudarjev.

V soboto je imela komisija Mednarod-
nega urada dela sejo ter je razpravljala o
delovnem času v premogovnikih. Predlog
delavskih zastopnikov, da se delovni čas
rudarjev v jamah določi na sedem ur, je
bil v komisiji odklonjen s 27 glasov proti
16. — Popoldne so zastopniki angleške vla-
de predlagali, da naj se ta delovni čas do-
loči na 7½ ur. Komisija je tudi ta predlog
odklonila s 27 glasovi proti 18. Angleški
delavski zastopnik Cook je nato izjavil, da
bodo angleški rudarji doma obračunali s
podjetniki. Ob tej priliki je s. Albert Tho-
mas apeliral na delavske delegate, naj ne
bodo preostri, da se izognemo težki med-
narodni krizi. Naposled je bil sprejet sklep
o uvedbi 7¼ urnega delovnika.

Razkol v rumunski liberalni
stranki. Na konferenci liberalne
stranke 18. junija, je bilo sklenjeno,
da se izključijo iz stranke vsi pri-
staši Georga Bratiana, ki je znan
kot nepomirljiv nasprotnik sedanje-
ga kralja Karola II.

„Poročilo izletnega urada slovenske na- rodne podporne jed- note“.

Vsem ameriškim rojakom, izletnikom
S. N. P. J.!

1. Izleta na Gorenjsko, ki se je
vršil dne 18. in 19. t. m., se je ude-
ležilo 20 rojakov-izletnikov. Z izle-
tom, katerega je vodil rojak John
Olip, so bili vsi izletniki zelo zado-
vollni. Izletni urad S. N. P. J. name-
rava še organizirati slične izlete. To-
zadevne programe bomo priobčili
pravočasno v »Delavski Politiki« na
tem mestu, enako so pa tudi oznanje-
ni v prostorih Zadrzne banke v
Ljubljani, Miklošičeva cesta 13.

2. Predpriprave za izlet po Jugo-
slaviji so že skoraj končane. Sorod-
niki rojaki, ki bi se tudi želeli ude-
ležiti tega izleta, naj kakor mogoče
hitro javijo svoj naslov Izletnemu
uradu na naslov Izseljenske lige v
Ljubljani, Miklošičeva cesta 13, po-
slopie Zadrzne banke v Ljubljani,
kjer lahko brezplačno dobe vse po-
trebne informacije.

Za sorodnike in znance ameriških
rojakov bodo cene pri tem izletu zelo
ugodne, izletniki S. N. P. J. imajo
pa vso vožnjo brezplačno.

Točnejše podatke in informacije
bodemo še javili.

V Ljubljani, 21. junija 1930.

Za Izletni urad S. N. P. J.:
John Olip.

40letnica Konzum- nega društva

v Mariboru.

V soboto, dne 5. julija t. l., slavi
mariborsko delavstvo 40 letnico usta-
novitve tukajšnje podružnice Konzum-
nega društva. Tega slavlja se bo-
do udeležili tudi še živeči ustanovi-
telji, pričakujejo pa se tudi inozem-
ski gostje.

Drugi dan, t. j. 6. julija, pa prazu-
nuje zadržno delavstvo po celent
svetu svoj mednarodni zadrzni dan
ter se bo v svrhu tega vršilo do-
poldne zborovanje. Sodelovali bodo
vsi delavski pevski zbori in železni-
čarska godba.

Natančnejši spored bomo objavili.

Prisilno delo v kolo- nijah.

Kupljen zamorec na mednarodni de-
lavski konferenci v Ženevi.

Iz francoske zahodne Afrike Se-
negala je prišel na konferenco dela
tudi eleganten zamorec Dagne. Ta
zamorec je delegat francoske vlade
in je na konferenci pripovedoval, da
se razmerje, ki obstoja v kolonijah,
ne more imenovati prisilno delo. Vo-
jaška disciplina bataljonov delavstva
in grozota, o katerih je poročal Tho-
mas, ni. Zatrjeval je, da so beli de-
lavski voditelji (to so priganjači) do
skrajnosti humani z delavstvom.

Kdor pozna prisilno delo v kolo-
nijah, ta mora takoj uvideti, da je
taka politika francoske vlade zgre-
šena. Zamorskega rojaka morajo ku-
piti, da kuje zamorskim sužnjem,
svojim rodnim bratom nove močnejše
suženjske verige.

Tretji mednarodni kongres gleda-
liških igralcev se vrši te dni na Du-
naju. Udeležene so skoraj vse ev-
ropske države.

Vladna kriza v Nemčiji.

Nemški kapitalisti zahtevajo znižanje brezposelnih podpor in mezd ter razveljavljenje vseh del. pogodb.

Nemčija ima s svojim proračunom križe in težave. Primanjkljaj, ki se izkazuje v državnem računu, je hotel finančni minister Moldenhauer pokriti z enkratnim predpisom davkov za privatne nameščenice. Moldenhauer je pristaš enega krila nemške ljudske stranke in je stavil tak predlog sporazumno z vlado. V tem je pa na drugi del stranke dobilo vpliv vodstvo industrije, ki odločno odklanja vsakršno zviševanje davkov in zahteva črtanje stroškov v proračunu, zlasti izdatke za socialne potrebe in podpore za nezaposlene. V svojem glasilu »Kölnische Zeitung« pravi industrija, da se sanacija financ ne more pričakovati od davčnih operacij in se mora nasprotno razbremeniti gospodarstvo z znižanjem mezd in nameščenskih plač. Industriji pravijo, da se morajo tarifne pogodbe razveljaviti z zakonom. Tega stališča Moldenhauer že z ozirom na svoje finančne predloge ni mogel sprejeti in parlamentarna frakcija je zahtevala njegov odstop.

Kako nenadno je kapitalistično zastopstvo dobilo vpliv v stranki, dokazuje ta-le dogodek.

V Draždanah so kričeče naznanili s plakati shod volilnih mož, na katerem bo poročal finančni minister Moldenhauer o sanaciji državnih financ. Ta plakat so pa prelepili in navedli, da bo govoril na shodu poslanec Brüninghaus o »boju proti enkratni žrtvi«.

Ta preobrat v politiki nemške ljudske stranke je povzročil demisijo Moldenhauerja, ki je pa vlada prvotno ni hotela sprejeti.

Tukaj torej industrijem ni šlo za nameščenice, ki bi bili prizadeti. Socialna demokracija je jasno povedala, da gre industrijem za druge namene, pa da hočejo s socialno-politično pretvezo varati široko javnost.

Industriji pa ne zahtevajo samo razveljavljenje dolgoročnih tarifnih pogodb, ampak tudi odpravo razsodišča in poslabšanje zavarovanja za nezaposlene. Njih boj gre absolutno proti povojnim socialno-političnim pridobitvam delavstva.

Industrijem ni za odpravo primanjkljaja v državnem proračunu; ni jim, da bi zmanjšali nezaposlenost s preskrbo dela ali olajšali socialno budo z znižanjem cen; nasprotno, stiska države in delavstva naj jim pomaga, da izvedejo svoje črne načrte.

Kriza vlade je tu le postranskega pomena; gre le za izrabo social-

Petindvajset let jugoslovanskega socialističnega delavskega gibanja v Ameriki.

Petindvajsetletnica glasila slovenskih socialističnih delavcev v Ameriki.

Slovenski delavci v Ameriki so lahko ponosni. Z velikimi žrtvami in brezprimerno vztrajnostjo so vzdržali in izgradili svoj list, ki so ga začeli izdajati pred petindvajsetimi leti, tako da danes lahko s ponosom trde, da imajo največji in najboljši urejevan slovenski list na ameriškem kontinentu. Prva njegova številka je izšla januarja 1906. leta kot mesečnik na 8 straneh. Čez dve leti se je povečal v tednik, kar je sicer še danes, vendar v veliko bolj imponirajoči obliki vsaka njegova številka je vsaj štirikrat tako velika kakor naša »Delavska Politika« in z mnogimi ilustracijami. Upravnikov je imel list v tej dobi trinajst, urednikov pa osem. Z njegovo zgodovino, kakor zgodovino socialističnega gibanja slovenskih delavcev v Ameriki sploh, je najbolj tesno zvezano ime Jožeta Zaverdnika, bivšega železničarja in urednika, oziroma sotrudnika »Delavca« in »Rdečega Praporja« v Trstu in poznejšega dolgoletnega urednika ameriške »Prosvete«. Ta je žrtvoval slovenskemu delavskemu gibanju in njegovemu glasilu v Ameriki vse svoje moči do konca svojega življenja. V letih 1914 do 1920 je bil Etbin Kristan urednik ameriškega delavskega glasila in njegov sotrudnik je še danes.

Socialistično gibanje slovenskih Amerikancev je v tej dolgi dobi večkrat preživljalo hude krize radi nesoglasja raznih frakcij in finančnih težkoč, ki jih je samoumevno moral občutiti tudi list, a železni vztrajnosti in treznosti posameznih funkcionarjev se je vedno posrečilo, take težave premagati.

Eden izmed prvih listovih urednikov je bil tudi Ivan Molek, ki se je iz preprostega belokranjskega kmečkega fanta razvil v najboljšega pesnika in pisatelja v Ameriki, izvemši Etbina Kristana, ki pa je dosegel vrhunec literarnega razvoja že v Sloveniji. Molekove drame pridno igrajo slovenski delavski odri širom Amerike. Sedaj je urednik dnevnika »Prosvete«. Točasni urednik delavskega glasila je pa Frank Zajc. V povojnih letih je izhajal list v obliki tedenske revije, od februarja lanskega

negaj položaja in državne krize v kapitalistične namene.

Nameravana finančna diktatura.

Do nadaljnjega vodi sedaj finančne posle državni kancler dr. Brüning, ki je povabil pruskega finančnega ministra dr. Hoepcker-Aschoffa, naj bi on prevzel posle fi-

leta pa izhaja zopet v obliki ogromnega časopisa, kakor so sploh v Ameriki v navadi. Po vsebini pa ne najdeš v njem prav nič one plitkosti, ki preplavlja ameriško-angleško časopisje, vsa politična in dnevna poročila poleg znanstvenih in literarnih prispevkov, so resna in stvarna. Ameriška praktičnost je v njih potenzirana s slovensko duševnostjo. Za svojo dvajsetletnico je izšel v obliki luksuzne, ilustrirane revije, na 84 straneh, z dragocenim gradivom. Še obširnejša pa je jubilejna številka za petindvajsetletnico, ki je izšla za letošnji 1. maj. 32 strani velike ameriške časopisne oblike z gradivom za dvajset »Delavskih Politik«, s prispevki vseh uglednejših kulturnih delavcev slovenskega delavskega gibanja v Ameriki. Tudi iz Slovenije jih je več zastopanih. Zlasti zanimiva so izčrpana poročila in spomini o razvoju delavskega gibanja Slovencev v Ameriki. Prehoditi so morali težko, trnjevo pot, temveč je lahko danes njih zadoščenje pri pregledovanju svojih uspevkov. Imajo solidna glasila, utrne organizacije, ki so razporedene po vsem ogromnem prostanstvu Združenih držav in preko njih, imajo delavska kulturna društva, ki nekatera že danes praznujejo svojo dvajset- in petindvajsetletnico obstoja, več dobrih gospodarskih organizacij, predvsem pa svojo sijajno razvito »Slovensko Narodno Podporno Enoto«, socialno ustanovo, ki ima 130 edinic z 62.000 člani, 4 milijone dolarjev premoženja in lastne domove. To so uspehi ameriških rojakov-delavcev, od katerih bi se mogli mi mnogočesa učiti. Koliko listov smo pa že mi v stari domovini v teh 25 letih menjali? Ameriškim rojakom-sotrpinom naše iskrene čestitke!

T. M.

Jugoslovanska socialistična stranka v Ameriki

slavi letos dvajsetletnico svoje ustanovitve. Leta 1910 so se takratne bolgarske, srbske, hrvatske in slovenske socialistične organizacije v Ameriki združile v Jugoslovansko socialistično stranko.

nančnega ministrstva države, ker se je v pruski vladi s svojim načelom »nobenih izdatkov brez kritja«, izkazal za izredno sposobnega. Dr. Hoepcker je pripravljen prevzeti finančno ministrstvo pod pogojem, da mu vlada pusti popolnoma proste roke za izvršitev finančnega načrta.

Elektrifikacija, elektrifikacija . . .

Ban Dušan Sernec o elektrifikaciji Dravske banovine. — Širša javnost ne ve, za kaj pravzaprav gre pri celi stvari.

K razpravi ljubljanskega občinskega sveta, ki se je glede elektrifikacije vršila med mestno občino ljubljansko in Dravsko banovino, je povedal javno svoje mnenje tudi ban Dušan Sernec. To svoje mnenje, ki je v teoretičnem delu popolnoma pravilno, je pa napisal v četrtkovem »Jugoslovanu«. Škoda da je povedal ban svoje mnenje šele tedaj, ko je nastala že polemika med občino in banovino. Zelo bi koristilo stvari, če bi se javnost informirala že davno prej. Tako pa se je tedaj po krivdi vseh utesnila razprava o elektrifikaciji na ozek krog posameznikov. Kaj čuda, če se potem v tej ozki družbi sliši, da je gonilna sila tedaj na eni strani interes inozemskega kapitala, ki je koncentriran pri elektrarni na Fali, na drugi strani pa interes Trboveljske premožokopne družbe. In če se za nameček še zabeli »stvarna« stran debate z očitanimi aspiracijami na direktorska in s tantijemami oblagodarjena upravna mesta, mora javno mnenje postati neverni Tomaž, ki mu je tako vcepljeno nezaupanje vzelo interes.

V tem konfliktu pa je zanimivo še sledeče: Od sedanje banske uprave so bili imenovani v ljubljanski občinski svet novi ljudje, za katere so merodajni trdili, da so zreli, sposobni in da bodo tudi na svojih mestih. Vsi ti imenovani so zadnjič molčali. Ker je izključeno, da bi bili molčali zato, ker niso sploh nič vedeli povedati, je verjetno, da so hoteli z molkom tudi oni povedati banški upravi, da bi bila škoda za mestno občino, z elektrifikacijo povzročena, prevelika. Če pa to ne drži, bi pa bili lahko vsaj s svojimi besedami ti občinski možje povedali to, kar je ban šele v četrtkovem »Jugoslovanu« napisal. Zato je res škoda, da ban svoje izjave ni prej napisal in javnosti predložil.

Indijski nacionalisti za sporazum.

Gandhi se hoče pogajati v Anglijo.

Indijski voditelj nacionalistov, ki se nahaja v jetnišnici Yerewada, je povedal pogoje za pogajanja z Angleži. Gandhi zahteva, da sestavi konferenca ustavo za Indijo, ki bo dala Indiji neodvisnost. Dalje zahteva Gandhi, da se ukine davek na sol ter prepove uvoz alkoholnih pijač in tkanin ter slednjic, da se izda amnestija za vse politične obsojence.

Tone Maček:

2

Ženin iz Amerike.

S tem se je med njima začelo. Vsak dan sta hodila skupaj na delo in od dela. Kmalu sta se začela tikati. Če je eden malo zakasnil, ga je gotovo drugi počakal tako dolgo, da sta šla skupaj. In kmalu med njima skoraj ni bilo več skrivnosti. Tone je uvidel, da se je motil, če je vse ženske metal v en koš. Tilka je bila drugačna kot druge. Dasiravno je tudi ona rada hodila čedno oblečena, vendar to ni bil edini cilj njenega življenja. Kazala je toliko praktičnega smisla za gospodarjstvo in obnem nežne naklonjenosti, da bi je bil lahko vsak moški vesel. In Tilka je spoznala v Tonetu resnega, a dobrega človeka, ki bi ji gotovo ne odrekal nobene želje, dasiravno so ga tovarišice razkričale kot egoista. Da pa se ženskam ne prilizuje in ne daje za pijačo, je pa čisto prav in v redu. O, z njim bi se dalo izhajati.

Nekoč je Tone sredi poti nenadoma obstal in nepričakovano vprašal Tilko:

»Ali že imaš fanta?«

Tilka se je zmedla in ni mogla takoj odgovoriti.

»Nisem še razmišljala o tem. Zakaj vprašaš?«

»Kar tako. Vidiš, tudi jaz se še nisem nikjer obvezal. In če je tebi po godu, skleniva midva prijateljstvo —?«

»Kolikor sem te imela priliko spoznati —. Tone —. Dopadeš se mi —.«

V zadregi je povesila oči. Prijel jo je za roko. Ni mu je odtegnila. In sladka struja je vzvalovala z roke v roko, prav do razburjenih src. Z vsem fantovskim zanosom je Tone zavriskal, da je odmevalo z brda v široki dolinski mrak.

Tilka ga je povabila na kavo, da predstavi svoji materi svojega prijatelja, o katerem ji je že poprej pripovedovala vse naboljše. Tudi mati je bila z njim zadovoljna in se je na tihem veselila sreče svoje hčere, katero je slutila.

Tovarišice v tovarni so kmalu opazile med njima novo razmerje in niso prizanašale Tilki z raznimi opazkami. Marsikatera ji je zavidala.

»Kaj si le našla na tem pustežu?«

»Se za sol ti ne bo dajal.«

»Vedno boš morala doma čepeti. Ali te bo pa silil še naprej v tovarni delati.«

Tilka ga je zagovarjala:

»Saj ga ne poznate. Nič slabši ni od vaših fantov. Sicer pa, kakor si katera postelje, tako leži. Mene tu-

di nič ne briga, kakšni so vaši fantje.«

Tem argumentom ni bilo mogoče ugovarjati. Pustile so ju v miru. Nič več se niso Tonetu nastavlale. Samo včasih so ga še dražile:

»Ampak zvit si pa. Si že vedel zakaj si se preselil k Mejovšku.«

Nande je prišel zopet na počitnice. Prva pot mu je bila k Zagajevim in nestrpno je čakal Tilke, da se vrne iz tovarne. Tri tedne si je pritrgoval zajutrak, da ji je mogel kupiti lep album. Na prvi list je naslikal rdeče nageljne in napisal lep verz. To ga bo Tilka vesela.

Nande jo je čakal pred hišo. Zdelo se mu je dolgo. Solnce se je že nagibalo k zatonu. Tedaj je zaslišal njen smeh. V spremstvu? S kom? Moški glas ji odgovarja. Tilka je stopila predenj vsa razgreta. Roko v roki s Tonetom. Nandeta je zbdlo v srce. Tilka veselo:

»A, ti si Nande! Pozdravljen! Kedaj si pa prišel? In obrnila se je k svojemu spremljevalcu:

»Nande, moj prijatelj, o katerem sem ti pravila.« In k Nandetu:

»To pa je Tone, moj fant.«

Z enim mahom se je hotela znebiti neke mučne negotovosti, ki jo je hipoma objela. Šele sedaj se ji je z vso jasnostjo vsiljevalo vprašanje:

»Kaj pa ko bi Nande? No, pa saj ni nikoli nič omenil.« A takoj se je zopet zbrala: »Jaz ne morem zato. Kar je, je. In srce mi veli, da je prav tako.«

Fanta sta si segla v roke in kurjač se je študentu celo nerodno priklonil. Nande ni mogel najti pravih besed za razgovor. Smehljaj se je v zadregi. Tilka je čutila njegovo zmedo in mu je hotela pomagati:

»Za kako dolgo? Zopet za dva meseca? O, to bo lepo! Po večerih bomo vedno kakšno zapeli. Ali si prinesel kitaro seboj? Izvrstno! In ob nedeljah bomo delali izlete! Gremo na Oljsko goro, v Nazarje, k Belim vodam! Ti Tone greš seveda z nami.«

Opazila je majhen zavitek, ki ga je držal Nande v roki:

»Kaj pa imaš tu? Gotovo spet kako lepo knjigo?«

Nande ji ga je izročil:

»Tebi sem prinesel.«

Vsa vesela je razvila:

»O, album! Glej Tone, glej! Kako krasne nagelje je naslikal! In verz!«

Čitala je na glas. Nandetu je bilo, kakor da je na žrvjavi. Rad bi ji zabranil, da čita, a bal se je, da se bo s tem še bolj izdal. Tilka se je zasukala na peti:

»Moram pokazati materi. Sedita tu na klop. Prinesem kave.«

ZVEČER za namakanje

ZJUTRAJ za izkuhanje

Schichtova

ŽENSKA HVALA TERPENTINOVO MILO

pa je pranje gotovo!

Doma in po svetu.

Dela na reviziji naše socialne zakonodaje se bližajo koncu. Prihodnji mesec bo sklicalo ministrstvo za socialno skrbstvo in narodno zdravje konferenco zastopnikov gospodarskih in socialnih ustanov, na diskusijo o načrtih.

Prva asfaltirana cesta v Jugoslaviji. V ministrstvu za javna dela se bavijo z načrti asfaltiranja ceste iz Ljubljane preko Zagreba v Beograd in naprej preko Niša v Skoplje. Za to bi bil potreben kredit 300 milijonov dinarjev. Graditi pa bodo pričeli iz Bleda proti Lescam.

Kralj Karol II. obeta demokratično. V tozadnem razgovoru z nekim visokim dostojanstvenikom, je kralj Karol II. v Bukarešti izjavil: Cenzura je zelo dvomljivo orožje in se je ne želim posluževati. Živel sem dolgo v Parizu, kjer listi svobodno o vsem mogočem pišejo, vendar nisem opazil, da bi to splošnosti kaj škodovalo. Tudi ne maram več videti vojaštva in žandarmerije po cestah. Kdor hoče demonstrirati, naj demonstrira. Zlasti ne dovolim, da se vojaštvo pošilja na ceste. Še na dvorišču kraljeve palače se lahko demonstrira, samo da pri tem ne pobijajo okna in stanovalce ne vznemirjajo.

Grška vlada pred rekonstrukcijo? V Grčiji se močno pojavlja zopet vpliv monarhistov. Zaradi tega namerava predsednik Venizelos deloma izpremeniti vlado. Pred vsem hoče zamenjati zunanega ministra Mihalokopolusa ter imenovati na njegovo mesto predsednika republikanske unije Papanastazija. Vest se sicer še zanikuje, vendar pa hoče Venizelos z izpremembo v vladi utrditi republikanizem.

Skupen nastop opozicije v poljskem sejm. Svoječasna odgoditev sejma poteče 23. junija. V političnih krogih so mnenja, da tudi sedaj ne bo prišlo do izrednega zasedanja sejma, ki ga zahteva opozicija, in da bo sejm še pred 23. junijem razpuščen. V četrtek se je kljub prazniku vršilo v sejmski palači zborovanje poslancev vseh opozicijskih strank, v katerem se je izdelala protestna deklaracija za slučaj zopetne odgoditve sejma, ki ga je sejmski maršal Dašinski sklical za 23. junija.

Protipoljska demonstracija v Berlinu. 18. junija je skupina mladih ljudi napadla palačo poljskega konzulata v Kurfürstendamu s kamenjem in pobila šipe na oknih. Prvotno se je mislilo, da so storili komunisti, v protest proti smrtni obsodbi treh komunistov v Lvovu, pozneje pa se je izkazalo, da so bili napadalci iz krogov narodnih socializmov in hakenkreuzlerjev.

Angleška kolonialna konferenca je pričela zborovati v ponedeljek. Konferenco tvorijo kolonialni guvernerji. Namen konference je upravno gospodarski, ki naj, dasi so kolonije samostojne, vendar ureja gospodarsko-politične zadeve po skupnih interesih. Prva taka konferenca je bila 1927.

Henrik Barbusse v nemilosti. Henrik Barbusse pripada že več let komunistični stranki. Barbusse vodi literarno-politični tednik »Le Monde« v Parizu. Te dni je pa dobil pismo iz Moskve od odbora za revolucionarno literaturo, v katerem se mu očita, da njegov list ni točno usmerjen v smislu moskovske politike. Objavljal je v listu akcije moskovskih sovražnikov. Ultimativno ga odbor vprašuje, ali je za Moskvo ali proti njej. Na to more Barbusse ali radikalno izpremeniti svojo politiko ali pa takoj odstopiti.

Konservativci proti Macdonaldu. Na Macdonaldov poziv na sodelovanje v boju proti brezposelnosti se je Lloyd George v imenu liberalne stranke takoj odzval v pozitivnem smislu. Konservativci so pa zahtevali najprej znanje proračuna za ministrstvo dela, kar pa je parlament z 259 proti 230 glasovom odklonil. Nato so konservativci odklonili sodelovanje z vlado v merah proti brezposelnosti.

Revolucija v Boliviji (Južna Amerika). Poročila o revoluciji v Boliviji si zelo nasprotujejo. Medtem ko je vlada dementirala, se poroča z druge strani, da drže revolucionarji obmejno mesto Vilason še vedno zasedeno.

V Španiji pričakujejo resnega preobrata. Republikansko gibanje se v Španiji vedno bolj širi in zavzema že najširše plasti naroda. Vlada je nameravala še enkrat obnoviti diktaturo, a je to namero opustila vspricho grozečega položaja in razmišlja sedaj še samo o častnem umiku k ustavnemu režimu. Značilno je, da je ravno sedaj kralj Alfonz odpotoval iz Španije v Pariz in namerava obiskati tudi London. Izostati namerava cel mesec. V Parizu se je kralj razgovarjal z emigriranim liberalcem Sant Jogan Alba, ki ga skuša pridobiti, da prevzame vlado. Če le vsi ti poskusi ne bodo prepozni?

Zmaga »mokrih« nad »suhimi«. V državi New Jersey v ameriški uniji so se vršile volitve novega senatorja. Zmagal je pristaš antiprohibicionistov Morov, ki je dobil 300.000 glasov več, kakor pa zagovornik prohibicije.

V Varšavi se vrši kongres Pen-klubov, zveze književnikov, ki se ga udeležuje tudi zastopstvo slovenskega Pen-kluba.

Srednješolska reforma na Češkem. Po novem srednješkolskem zakonu se bosta na srednjih šolah v Čehoslovaški poučevali češčina in nemščina v vseh razredih, počenši s prvim, medtem ko se bo poučevala latinščina šele od tretjega razreda dalje.

Gradiščanski Hrvati v Avstriji dobe kulturno avtonomijo in popolno hrvatsko šolstvo. V posnemanje našim nacionalnim nestrpnem.

V Berlinu je prepovedano nositi uniforme obrambnih organizacij Stahlhelma in Hakenkreuzlerjev. Pristaši prepovedanih organizacij so

Mezdna stavka in izprtje v Derwuschekovi opekarni.

Delavstvo je kompaktno zapustilo delo, ker podjetnik odklanja sklenitev kolektivne delovne pogodbe. — Podjetnik je nato delavstvo izprl.

Ni je tovarne v Sloveniji in menda tudi ne v celi Jugoslaviji, kjer bi bili spori med delavci in podjetniki tako pogosti in tako resnega značaja, kakor v lajtersperski opekarni tovarnarja Derwuschka. Naši čitatelji se gotovo še dobro spominjo na poročila, ki smo jih prinašali lansko leto v našem listu o razmerah v tej tovarni. Stavka je sledila stavki, tožba tožbi. Letošnja pomlad je nekaj časa izgledala, da je tovarnar uvidel potrebo sporazuma z delavci in njihovo organizacijo. Kolikor je nam znano, se je tozadevno razgovarjal s predstavnik organizacije v Ljubljani, tam započeti razgovori so se nadaljevali tudi v Mariboru, oz. v opekarni, kamor je tovarnar povabil predstavnike organizacije v namestu, da jih na licu mesta prepriča o nemogočnosti delavskih zahtev. Obljubil pa je, da bo racionaliziral obrat, t. j. da bo stroje boljše izrabil, vsled česar bo odpadlo gotovo število tujih delavcev, ostalim pa, da bo potem plačeval mezde, ki bodo deloma boljše, deloma pa vsaj take, kot jih je delavstvo prejemale lansko leto.

Da more izvesti svoj načrt — v to svrhu si je najel tudi novega delovodjo — je prosil organizacijo, da naj mu da nekaj tednov odloga, na kar je ista po svojih predstavnikih tudi pristala.

Racionalizacija pa je izvedel Derwuschek na ta način, da je znatno znižal mezde. Nadaljnji vidni uspeh racionalizacije je bil tudi v tem, da je enemu delavcu zmečkalo roko.

Ko so pa v petek, dne 22. junija, začela pogajanja za sklenitev delovne pogodbe, je Derwuschek poslal k pogajanjem svojega advokata, ki je izjavil, da tovarnar sploh noče skleniti nobene kolektivne pogodbe več in da tudi ne pristane na nobeno zvišanje plač.

Pogajanja, ki so se vodila v navzočnosti delavskih zaupnikov, zastopnika organizacije Jakomina, zastopnika Del. zbornice Čeha in okr. glavarja g. Ipavca, so se končno razbila. Derwuschek je namreč nudi 10 odst. zvišanje mezd, ako delavci pri peči napravijo 4 »kamre« dnevno, t. j. 24 v tednu, kar pa je v Derwuschkovem obratu po soglasni izjavi delavcev nemogoče. Največ, kar morejo delavci dnevno napraviti, so 3 »kamre« opeke. Ko je potem Derwuschek odklonil vsako povišanje mezd, je delavstvo, o tem obveščeno, ob 4. uri pop. spontano ustavilo delo.

Pogajanja, ki so se v ponedeljek, dne 23. t. m., nadaljevala, so ostala brezuspešna. Derwuschek je izjavil, da sprejme v delo le tiste delavce, ki so pripravljeni delati za od njega ponujeno mezdo. S tem se smatra, da so stavkajoči delavci — izprti.

Zelo zanimivi prizori so se odigrali pri zadnjem izplačilu v Derwuschkovi tovarni, katerih priča je bil tudi sreski poglavar g. Ipavec. Ugotovilo se je namreč, da se delavcem pomotoma ne izplačuje niti tiste mezde, ki bi jo morali prejeti. V pisarni ne vodijo točnih zapiskov o storjenem delu in tako se zgodi, da dobi delavec na plačilni dan kar za več delovnih ur mezde premalo izplačane, ki jo mora potem urgirati — če zna dobro računati...

skušali prepoved obiti na ta način, da so nosili na suknjah hakenkreuzlerski znak. Oblasti so sedaj tudi nošnje teh znakov prepovedale. Te dni je bil pri nekem procesu proti Hakenkreuzlerjem nek odvetnik-zagovornik, ki je nosil tak znak, v sodni dvorani aretiran.

Brez suknje se ne sme v parlament. Radi velike vročine so v nemškem Reichstagu nekateri poslanci suknje slekli in tudi na govorniški tribuni nastopili brez suknje. Predsedstvo je ugotovilo, da to ne odgovarja vzvišenosti hiše in se poslanci

Beseda o proletarski kulturi in umetnosti.

Angelo Cerkvienik.

(Konec.)

Kadar govorijo po vsem svetu brezpravni, lačni, nagi, bosí in brezdomci — je vsekdar v umetnosti tendenca, tendenca brezpravnosti, gladi, mraza, umazane ceste, pogostokrat mokrih rovov velikomestnih kanalizacij in velike, fanatične, entuziastične vere v novo, svetlejšo, pravičnejšo — bodočnost!

Vsi vi imate prav: **To ni umetnost! Je nekaj neprimerno večjega: To je proletarska umetnost!**

Kadar pa govorijo tisti, ki verujejo, da na svetu ne more biti lepše in bolje nego je, ker je njim dobro ali ker bi radi, da bi tudi njim bilo **takole** dobro, kakor je tistim, katerim je najbolje, tedaj je to — breztenenčna umetnost, res brez tendence, zakaj to je umetnost polnih žepov in polnih zelodcev!

Pogostokrat nas psujejo: Sužnji ideje ste, hlapci političnih strank ste...

Politika?

Pravilna in idealna politika bi morala biti enakovreden činitelj umetnosti...

Samo vzporedno hodita ob mnogoterih drugih silah!

Velike ideje nimajo sužnjev — samo nosilce imajo, del sebe, del idej samih, tvorce, žive elemente v svetlih slutnjah porajajoče se bodočnosti...

Samo ideje so pravi element umetnosti... Samo borba za nove oblike življenja je prava vsebina **naše** umetnosti. In naj si zapomnijo vsi, da nikogar ne vprašamo, če prizna ali ne prizna naše umetnosti, še najmanj pa bomo prosili za priznanje — rimskih hlapcev!!

Nikomur svojega mnenja ne vsiljujem; saj danes nekoliko težko verujemo celo v absolutnost časa in brezmejnosti prostornine...

Vemo pa zelo pozitivno, da milijoni verujejo v proletarsko umetnost! In kdo je, ki bo dokazal, da so baš ti milijoni manj vredni od tistih, ki v proletarsko umetnost ne verujejo.

Kaj sem do zdaj napisal, naj bi povedal? Same slabe stvari, prosim...

Kaj zdaj delam?

Se hitim poboljševati na vse pretege in bom v kratkem mogel pokazati nekatere rezultate poboljševalne kure.

V kakšnem razmerju sem nasproti proletarijatu...?

V nikakršnem, zakaj prištevam se k — njemu!

Toliko v vednost vsem radovednežem!

Angelo Cerkvienik.

Popravi. V 51. številu »Delavske Politike« je v članku »Beseda o proletarski kulturi in umetnosti« na 3. strani, 4. stolpec, 8. vrsta od zgoraj, tiskarski skrat zagrešil precej debelo. Stavek: »Razredno zaveden, socialistično umerjen proletarijat vseh dežel veruje v svojo umetnost, je zanjo navdušen, meščan (v poetičnem pomenu te besede)... Pravilno se mora glasiti: »... (v političnem pomenu te besede)...«. — V predzadnjem odstavku, 30. vrsta od spodaj, se mora stavek: »Vsi ti ugovori niso novi, niti navidezno ne, zakaj do danes vam še ni uspelo sleči se iz krinolin...« pravilno glasiti: »Vsi ti ugovori niso novi, niti navidezno ne, zakaj do danes jim še ni uspelo sleči se iz krinolin...«. A. C.

pozivajo, da so v parlamentu dostojno oblečeni. To velja tudi za obiskovalce avditorija.

Proti izvršitvi smrtne obsodbe. Predsednik württemberske vlade je podpisal smrtno obsodbo očetomoricila kmeta Zella. Pravni odsek nemškega državnega zbora je pa s 15 proti 10 glasovom sklenil poslati württemberski vladi apel, naj kazni ne izvrši.

Enoletna kadrška vojaška služba se uvede v Franciji s 15. oktobrom.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

Ljubljana.

Iz revizijskega poročila. Slučajno smo dobili v roke neko važno, pa še neobjavljeno revizijsko poročilo. V tem poročilu stoji: 5. okt. 1926 se je posrečilo banki, da je odprodala svojo palačo »Filipov dvorec« v Stritarjevi ulici za Din 5 milijonov 100.000, tako da ji je iz te prodaje preostal dobiček Din 3 milijone 297.461,50, katerega je vporabila na sledeči način: za ustvaritev konta »Rezerve za odpis« Din 2.000.000, za prenos na račun zgube in dobička v svrhu kritja tekočih zgub Din 1.297.461,50. — Iz navedenega računa »Rezerve za odpis« se je dne 13. dec. 1926 izrabil za sledeče odpise znesek: Konto: Ing. Turnšek & Co. Din 256.064.—, Evgen Jarc Din 76.950,20, Teharska lesna ind. Din 234.985,80, itd. — Vemo, da je bil pri Teharski lesni industriji udeležen sedanji podžupan Evgen Jarc. — Zadeva Filipovega dvorca postane s tem znova zanimiva. — Še bolj zanimivo pa bo, ko bomo prihodnjic priobčili izjavo podžupana Jarca, ki jo je podal kmalu potem, ko se je sestal izvoljeni občinski svet. Takrat je on za klub razpuščene Slovenske ljudske stranke zahteval, da se afera Filipovega dvorca do kraja razčisti. Upamo, da smo z gornjo objavo vsaj skromno prispevali obolus k razčiščenju, ki ga je takrat zahteval gospod podžupan Evgen Jarc.

Volitev podpredsednika v ljubljanski Mestni hranilnici. Umrli odvetnik dr. Josip Jerič je bil podpredsednik Mestne hranilnice. Sedaj bodo volili v eni prihodnjih sej novega podpredsednika. Med kandidati za to mesto se omenja tudi podžupan gospod Evgen Jarc.

Maribor.

Nezgode na Mariborskem otoku. 21. t. m. zvečer je bila 17 letna Ljubica Hartman, ki se je kopala v kopalšču na Mariborskem otoku, v nevarnosti, da se vtopi. Pravočasno jo je prijel in iz vode potegnil tam uslužbeni kopalščni mojster Zierer ter jo oddal rešilnemu oddelku, kjer je kmalu okrevala. Več drugih kopalcev je utrpelo doslej neznatne nezgode.

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri
Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26
nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, spago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

ČITAJTE!
novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.
Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Nezgoda na dirkališču. V nedeljo, dne 22. t. m., popoldne je na dirkališču na Teznu nek konj udaril 26 letno na Ptujski cesti stanujočo soprogo železničarja, Josipino Pezdikekovo, za levo uho tako hudo, da jo moral rešilni oddelček prepeljati v bolnico.

Pes je ugrizel 22. t. m. zvečer v Gregorčičevi ulici 18 pri Ussarju 53 letnega v Samostanski ulici 84 stanujočega pismo-nošo Antona Felinca.

Pretep. 22. t. m. zvečer so se nekateri vinjeni fantje pod državnim mostom skregali in stekli, pri čemur je zadobil 21 letni v Vojašniški ulici 2 stanujoči čevljar Ivan Peconia tako znaten vbojnjaj na desni strani, radi česar so ga morali prepeljati v splošno bolnico.

Trbovlje.

Izpremema v trboveljski občinski upravi. V trboveljski občinski upravi so že dolgo vodili nepolitiki politiko za izpremembo občinske uprave. Posledica tega je sedaj ta, da je dosedanji župan Ig. Sitter postal podžupan, prejšnji podžupan g. Vodušek pa župan. Iz kakšnih utemeljenih razlogov se je izvršila ta izprememba nam ni znano. Prejšnja uprava je štela 37 članov, sedanja jih šteje 28. Štirje člani so bili na novo imenovani, razrešenih je pa bilo 12 občinskih odbornikov.

Jesenice.

Pridige o grozeči »revoluciji« uvaja naš g. župnik. Znano je, da se prav po nepotrebnem popravlja in povečava jeseniška farna cerkev, kar bo požrlo mnogo lepih denarcev. Za povečavanje se je rabil prostor in je bilo treba podreti tudi bližnjo Amruževo hišo. Iz hiše so se poglali stanovalci, med drugim tudi vdova, ki je nihče ne sprejme pod streho. Po sodobni praksi je to dovoljeno in se dan za dnem dogaja v našem krščanskem svetu. Pastir jeseniških ovčic si je pa dovolil o tej stvari pridigo in je povedal, da je on sam moral vzeti vdovino opravilo na farovski skedenj, a Jeseničane bo hudič jemal, ker vdove nihče ne sprejme. Govoril je tudi o revoluciji, ki se s takimi dejanji pripravljajo. Kdor je kriv, da je vdova stanovanje izgubila, je pa zamolčal. Verniki so se muzali in bili hvaležni za pošteno zabavo. Oh, ta logika!

Strela je udarila v glavno elek-trarno KID v Radovnici ter ustavila obrat za več ur. To se je zgodilo začetkom prošlega tedna.

Pregledovanje tovarne se je vršilo zadnjič po gl. delničarju Westnu ter inž. Susterju. Celo stranišča so ogledovali in je upati, da se kaj zboljša.

Nogometna tekma 19. t. m. je pri-vabila na igrišče »Bratstva« rekordno število občinstva. Igrala je jeseniška »Svoboda« z moštvo »Primorja« iz Ljubljane. Rezultat: 17 : 2 za Primorje, ki se je lahko pričakoval. Klubi iz provinc bi morali vabiti primernejše nasprotnike. Igra sama je bila pa zelo lepa, brez surovosti. Pred in po tekmi je koncertirala godba SMRJ.

Nov godalni instrument — izum tovarniškega delavca. M. Zupan, delavec v tovarni na Savi in Jeseničan po rodu, je že parkrat igral na instrumentu, ki odgovarja za tri moči, ki ga je sam sestavil in je dokaj praktičen. Upati je da bo izum mogoče spraviti v fabrikacijo, ker ima za uspešno pot med svet najlepše po-goje.

Ali si že član »Cankarjeve dru-žbe? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

Kulturni pregled.

Ameriški družinski koledar za l. 1930, ki ga izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Založba v Chikagu, je najlepša slovenska publikacija te vrste. Pred ustanovitvijo Cankarjeve družbe je bil to edim reprezentativni slovenski delavski koledar. Cankarjeva družba izdaja sedaj vsebinsko sicer enakovreden koledar, vendar se po opremitvi ne more meriti z ameriškim, in se še tudi dolgo ne bo, kajti za to je treba denarja, ki ga Cankarjeva družba še nima. Predležeči koledar vsebuje 224 strani na finem papirju, z velikim številom lepih slik in je trpežno in okusno v platno vezan. V književni del so prispevali ameriški rojaki

Če si z naročnino v za-ostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Ivan Molek, Kozma Telban, Ivan Jontez, Frank Zajc, Katka Zupančičeva, Ana Krasna, Etbin Kristan in drugi. Iz stare domovine pa Seliškar, Cerkvenik, Tone Čufar, Mile Klopčič, France Kozar in Anton Kristan. Zanimiv je tudi informativni del s poučnimi članki raznih ameriških sodru-mikov. Slik je v koledarju nad 70, med nji-mi reprodukcije Božidarja Jakca, Tineta in Gojmirja Kosa, Maleša, Tratnika, Vidmarja, Pirnata, Peruška in drugih. Vinjete za koledarski del je napravil Stiplošek. Krasna knjiga, ki za 1 dolar ni predraga. T. M.

„Prijatelj prirode“.

Izletnike v Mrtuljek — za Ak in čez Široko peč na Kranjsko goro opozarjamo, da je odhod iz Ljubljane v soboto 28. t. m. ob 5. uri popoldne izpred Delavske zbornice na Miklošičevi cesti z avtomobilom. Vsakdo mora biti torej na zbirališču pred 5. uro. Na zamudnike se ne bomo ozirali. Oni, ki bodo šli drugi dan v Mrtuljek in za Ak, bodo brezplačno spali v Mojstrani, ona skupina, ki pa gre čez Široko peč, bo spala v senikih v Mrtuljku. Zato naj vzame vsakdo s seboj kako pogrnjalo. V Mrtuljek in za Ak bomo odšli ob 6. uri zjutraj z avtomobilom iz Mojstrane do Gozda in potem peš naprej. Oni, ki se bodo peljali v nedeljo zjutraj s turistovskim vlakom, zavijejo takoj z železniške postaje Gozd čez železniški tir v Mrtuljek. Vsi naj vzamejo s seboj hrano in pijačo (čaj ali kavo) za ves dan, ker zgoraj ni nobene kofe. Za vsak slučaj naj vzame vsakdo tudi kopalne hlače.

Izredno nizke cene! Naj-večja zaloga plošč! Po-pravila vseh instrumentov!
Tvornica glasbil
MEINEL & HEROLD
Prodajalna: Trg Svobode
Maribor.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Pristopajte k
ŠTAJERSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI

Delež po D. 100-Člane sprejema začasno Ljudska tiskarna, Sodna ulica št. 20 -:

Restavracija Oset
„Mariborski dvor“
toči na novem vrtu specialno črno Tscheligi-jevo pivo po znižani ceni.

Pozor birmanci!

Konfekcijska trgovina
Žiga Weiss
Celje-Gaberje 3 (v hiši g. Plevčak)

priporoča raznovrstne zgotovljene obleke v vsaki velikosti in po najnižji ceni že od 100 Din naprej. Lastno izdelovanje oblek po meri in najnovjšem kroju. — Oglejte si pred nakupom našo zalogo!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.